

Det är idag trettiosju dagar sedan Ryssland inledde sin fullskaliga invasion av Ukraina. Drygt fyra miljoner människor har sedan dess flytt landet. Fyra miljoner på trettiosju dagar. Än fler är på flykt inne i Ukraina. Siffror svåra, kanske omöjliga att ta in. Men de har sitt verklighetsdjup i de erfarenheter som i allt högre grad fyller våra gator.

När vi läser om kriget i media, när vi lyssnar på kommentarer i radio och TV, framställs det ibland som om erfarenheten av krig är Sverige främmande, som om det enda svenskar har erfarenhet av är fred. Men det är inte sant. Erfarenheten av krig, och att tvingas fly från krig, är sedan länge också en svensk erfarenhet. För den bärs av så många som redan är en del av det här landet, av den här staden vi bor i, av allas våran vardag.

1953 skrev Stig Dagerman i en av sina dagsedlar:

Fågeln väljer flykten. Vi valde den icke.

Flykten valde oss. Därför är vi här.

Ni som ej blev valda – men ändå frihet äger,

hjälp oss att bära den tunga flykt vi bär!

I en värld där människor fortsätter att tvingas på flykt, kommer vi behöva fortsätta upprätta fristäder. Upprättandet av fristäder är den mest omedelbart nödvändiga, men också den vackraste, handlingen av solidaritet. Fristaden är insisterandet på människans ovillkorliga rätt till ett liv i frihet och trygghet.

När det talas om *solidaritet*, är det vanligt att koppla det till empatin, till förmågan att se sig själv i den andra. Den australisk-pakistanska kulturteoretikern Sara Ahmed föreslår ett annat sätt att förstå solidaritet. För själva ordet solidaritet kommer ur ordet för *solitt*. Det som är solitt, det är fast. Det rubbas inte enkelt. Och för att en god intention ska bli just *solidaritet*, måste den också göras *solid* i handling.

Vi ser många sådana handlingar av solidaritet nu, precis som vi såg för knappt sju år sedan, 2015. Men vad vi den gången, 2015 och 2016, *också* såg, var hur snabbt handlingarnas soliditet kunde smulas sönder av politiska beslut som gjorde allt för att stänga vägen för människor på flykt. Ena dagen dominerade det politiska budskapet om ett Europa som inte bygger murar. Andra dagen hade det svängt. Plötsligt sades vi inte kunna erbjuda fristad längre, plötsligt sades vi behöva ett "tillfälligt" andrum, plötsligt var vi bland de ivrigaste murbyggarna i Europa.

Vad vi nu ser i välkommandet av människor på flykt från Rysslands anfallskrig mot Ukraina är därför fantastiskt. För det bryter mot den brutalt flyktingfientliga ordning som infördes i och med en tillfällig lag 2016, och som trots alla försäkringar då om att lagen blott var tillfällig, förra året formellt permanentades i en ny migrationslag.

Men vad 2015 och 2016 också har lärt oss, är att vi bör vara uppmärksamma. Vad alla vi som värnar rätten till asyl, rätten till fristad, måste se till, är att det som hände 2015 *inte händer igen*. Det politiska sveket mot människor på flykt, liksom mot alla involverade i praktisk solidaritet med människor på flykt, *får inte upprepas*.

Dagerman igen, han skrev:

Bojan väljer foten. Vi valde att vandra.

Natten var barmhärtig. Nu är vi här.

Ni är för många, kanske den frie trygge säger.

Kan vi bli för många som vet vad frihet är?

Vänner, vi måste vara vaksamma. Den svenska regeringen föreslog redan härom veckan att återinföra transportöransvar och gränskontroller, just det som 2015 var första steget till att stänga gränserna mot flyktingar. Detta förslag går tvärt emot intentionen i massflyktsdirektivet, och mot EU:s uttalade rekommendation om att underlätta för människor på flykt från Ukraina att röra sig i Europa.

Rätten till asyl, rätten till fristad, måste ständigt försvaras. Och jag övertygad om att enda vägen att gå i ett sådant försvar, är att radikalt vägra varje försök att ställa flykting mot flykting, vägra varje påstående om att vissa kategorier flyktingar är mer "riktiga" än andra. För när asylrätten ifrågasätts för en grupp, är det bara en tidsfråga innan den ifrågasätts också för nästa.

Stig Dagerman diktade vidare:

Ingen väljer nöden. Vi valde den icke.

Den valde oss på vägen. Nu är vi här.

Ni som ej blev valda! Vi vet vad frihet väger!

Hjälp oss att bära den frihet som vi bär!

Att fly från krig är sedan länge en svensk erfarenhet. Av det finns mycket att lära. Som Stig Dagerman diktade, är det den som tvingats kämpa för sin frihet, som bättre än någon känner frihetens vikt. Låt oss med insikt om det outtröttligt försvara rätten till fristad. Ingen människa är illegal. Leve Ukraina.

Patricia Lorenzoni